

Ministerstvo zamítlo odvolání proti přehradě Nové Heřminovy. Své výhrady považuje Hnutí DUHA Jeseníky stále za platné, ke správní žalobě ani k dalším právním krokům však nepřistoupí

20.12.2024 - | Hnutí DUHA

Ministerstvo pro místní rozvoj s dílčími úpravami stvrdilo územní rozhodnutí Městského úřadu Bruntál k přehradě Nové Heřminovy. Hnutí DUHA Jeseníky nebude do procesu povolování této přehrady zasahovat správní žalobou ani dalšími právními kroky. Hnutí DUHA považuje za vhodnější řešení suchou nádrž a jeho jesenická místní skupina se bude i nadále angažovat v komplexní protipovodňové ochraně.

Ministerstvo pro místní rozvoj dne 19. prosince 2024 zveřejnilo rozhodnutí **[1]**, jímž ve třech bodech mění územní rozhodnutí vydané Městským úřadem Bruntál z 22. června 2023. Ministerstvo napravuje nedostatky, na které svým odvoláním upozornily spolky a obec Nové Heřminovy. Původní podobu územního rozhodnutí upravuje v rozsahu dozoru stavby, ten má hlídat, aby takzvané obtokové koryto vyhovovalo těm druhům ryb a dalším vodním organismům, které putují mezi úsekem řeky pod přehradou a nad ní, a potřebují prokysličenou vodu. Tím ministerstvo také fakticky potvrdilo, že odvolání spolků nebylo obstrukční, jak tvrdí ministr zemědělství Marek Výborný, ale naopak pomohlo opravit alespoň některé chyby původního rozhodnutí.

Hnutí DUHA Jeseníky se v červenci 2023 odvolalo vůči územnímu rozhodnutí s tím, že posouzení vlivu na životní prostředí (tzv. EIA) nebylo vypracováno pro variantní řešení, jak doporučuje zákon, ale jen pro řešení přehradní. Tuto námitku státní orgány ani v minulosti, ani nyní, nebraly v potaz.

Hnutí DUHA již nebude podávat žalobu proti platnému územnímu rozhodnutí, čímž by možná dosáhlo vypracování nového posouzení vlivu na životní prostředí (EIA). Po celou dobu bylo cílem zajistit důsledné zvážení k přírodě šetrnějších opatření k přehradě, alternativ, efektivnějších a rychlejších, jako i ochranu dalších obcí nad přehradou. O efektivní protipovodňové opatření, které ochrání lidi i přírodu, bude dále usilovat skrze své aktivity v povodí řeky Opavy. Hnutí DUHA upozorňuje na vhodnější variantu ve formě suché nádrže **[2]**, která má více přínosů než vybudování přehrad, včetně toho, že by mohla při povodních zachytit více vody a lépe tak ochránit obyvatelstvo.

Příprava přehrady Nové Heřminovy ukázala na nízkou schopnost státu efektivně posouvat rozsáhlé projekty a rezistenci Povodí Odry ke komplexnějším protipovodňovým opatřením, jak potvrzují také zástupci tamních obcí. Hnutí DUHA Jeseníky se stalo účastníkem řízení až 24 let od povodní v roce 1997 a 13 let od rozhodnutí vlády o výstavbě přehrad v roce 2008 **[3]**. Od začátku požadovalo posouzení alternativních variant protipovodňové ochrany, což Povodí Odry nezajistilo. Hnutí DUHA Jeseníky dlouhodobě upozorňovalo na levnější a šetrnější, přírodě blízká protipovodňová opatření pro Krnov, Opavu a další města, která měla být podle vládního plánu již dávno vybudována. Nejvíce času spotřebovala příprava projektu a výkupy pozemků, jak ukazuje časová osa Povodí Odry. **[4]**

Anna Kárníková, programová ředitelka Hnutí DUHA, říká:

„Kauza Nové Heřminovy ukázala na malou schopnost státu plánovat komplexnější protipovodňová opatření a na generační konflikt mezi vodohospodáři ve službách státu a odborníky, kteří pracují s nejnovějšími poznatky a zkušenostmi ze zahraničí. Místo soustředění se na jednu velkou přehradu je dnes vhodnějším přístupem kombinovat suché nádrže, rozliv v krajině, opatření přímo ve městech a renaturalizace toku řek – jejich sečtený efekt je levnější a efektivnější než velké přehrady, které navíc ochrání jen vybraná sídla. Takto pojatá protipovodňová ochrana je také v souladu s nedávno přijatým evropským Zákonem o obnově přírody, který předpokládá obnovu řek a přírodních funkcí záplavových území, a lépe odpovídá na postupující změnu klimatu.“

Ivo Dokoupil, Hnutí DUHA Jeseníky, říká:

„Opakovaně jsme prokázali, že veškeré průtahy v územním řízení jdou za Povodím Odry, tedy za podnikem pod přímou kontrolou ministra Výborného a předtím jeho lidoveckých kolegů. Nemůžete totiž zdržovat vlak, který nejede, ale stojí. Jsme nadále přesvědčeni, že přehrada jako projekt státu není nejefektivnějším řešením a od počátku jsme upozorňovali na složitost přípravy, odpor místních a s tím spojené průtahy. A čas nám dal za pravdu. Ani teď nemá investor vyhráno, čeká ho příprava stavebního povolení, není hotová přeložka silnice a proces vyvlastňování může trvat mnoho let. Ukázalo se, že stát není schopen koordinovat tak velký projekt i když mu nikdo nehází klacky pod nohy. Nebudeme proto podnikat žádné právní kroky, které by vedly k oddálení stavby přehrady, bylo by to v této situaci necitlivé vůči místním obyvatelům, kterým stát jinou ochranu než přehradu nenabízí. Díky neschopnosti státu bude i tak stavba trvat mnoho let nebo desetiletí. Chceme soustředit svou energii na protipovodňovou ochranu obcí, které nejsou přehradou zasaženy, na prosazování polderů a dalších moderních a šetrných opatření. Chceme se také zasazovat o to, aby protipovodňové kompetence přešly ze státního podniku, který nemá kapacity a není řízen efektivně, na obce a regiony. Místní znají lépe svou obec a i jejich motivace ochránit svůj majetek je větší.“

Kontakty:

Ivo Dokoupil, koordinátor Hnutí DUHA Jeseníky,
tel. č.: 777 787 927, e-mail: ivo.dokoupil@tiscali.cz

Eva Pernicová, tisková mluvčí, Hnutí DUHA,
tel. č.: 734 770 020, eva.pernicova@hnutiduha.cz

Poznámky:

- [1] Rozhodnutí Ministerstva pro místní rozvoj
- [2] Infobox: Jaké by byly výhody suchého polderu oproti přehradě (viz. níže)
- [3] Tisková zpráva Hnutí DUHA ze dne 20. září 2024
- [4] Stav realizace přehrady Nové Heřminovy

Infobox: Jaké by byly výhody suchého polderu oproti přehradě

Výstavba a údržba poldru je snadnější a levnější

Přestože by polder s objemem 15 milionů kubíků vody, podobně jako přehrada, byl železobetonovou stavbou s hrází dosahující výšky kolem 20 metrů, byl by řádově snadnější, rychlejší a částečně i levnější na výstavbu a provoz. V blízkosti Pardubic u obce Kutřín se nyní staví obdobný polder s hrází o výšce 17,5 metrů, v přípravě je také polder Skalička na řece Bečvě a již 15 let funguje suchý polder Žichlínek, který má hráz o výšce 8 metrů. Se srovnatelnými stavbami je tak v Česku, Německu i dalších okolních státech dobrá zkušenost.

Malá vodní elektrárna, jejíž stavba je na přehradě plánovaná, se o přitékající vodu má dělit s

rybochodem a vzhledem k tomu, že nebude mít vyrovnávací nádrž, mnoho elektřiny nevyrobí. Velké množství vody se rovněž v teplých částech roku na přehradě vypaří a sníží se tak objem vody, který celkově projde obcemi níže po toku, a jenž by v nich mohla být užitečná. Tato ztráta vody v období sucha kvůli přehradě má pak znatelné dopady i na celý region.

Řešení za pomoci suchého poldru by umožnilo revitalizovat tok řeky Opavy

Na místě zamýšlené přehrady ale především i po celé délce toku nad ní a pod ní by zůstala přírodní řeka včetně pravidelně zaplavované nivy. Takové prostředí je nejen přírodně nesmírně cenné, ale především nám pomáhá zvládat časté menší povodně, které se v oblasti vyskytují.

Naopak přehrada kvůli prudkým svahům žádný přírodně cenný okraj mít nebude a kvůli častému vypouštění přehrady, aby byla připravena na povodně, by na jejím okraji stejně nemohla být ani žádná stabilní rekreační infrastruktura či možnosti ke koupání. Štěrk a písek splavený s řekou se o přehradu narozdíl od suchého poldru zarazí a způsobuje takzvanou hladovou vodu pod přehradou, která vymílá koryto řeky. Jen částečně tomu jde bránit nákladným umělým dosypáváním štěrku do řečiště, jenž brání erozi v řece a pomáhá životu v ní.

Suchý poldr by nepoškodil údolí řeky Opavy pro ryby a další vodní živočichy

Dlouhodobou úsporu peněz u suchého poldru by přineslo, že by se u něj nemusel budovat na postavení i průběžnou údržbu nákladný a dle zkušeností z jiných přehrad jen velmi omezeně účinný rybochod. Rybochod po levém břehu přehrady by navíc odřízl přístup k ní, což spolu s často kolísající hladinou dále omezuje případné rekreační využití přehrady.

Život v řece by v případě postavení přehrady zásadně omezila i nízká teplota vypouštěné vody ze dna přehrady, která by znamenala, že místní cenné říční druhy budou výrazně strádat.

<https://hnutiduha.cz/aktualne/ministerstvo-zamitlo-odvolani-proti-prehrade-nove-herminovy-sve-vyhrady-povazuje-hnuti-duha>